

Служіння людям — обов'язок влади

Володимир Петрович Удовиченко у 1990 році був обраний головою Славутицької міської ради. Відтоді на всіх виборах міського голови, шість скликань поспіль, городяни неодмінно висловлюють йому свою довіру і підтримку. Навзаєм він як батько, патерналіст, докладає зусиль, сил і таланту бачити завтрашній день, щоб рідне місто і люди у ньому (зараз це майже 25000 людей, третина населення — діти) жили якнайкраще. Совісно і людяно міський голова підходить до розв'язання кожної проблеми і просто як щира, добра й порядна людина, цим же він й «обеззброює» опонентів.

Славутич відомий в Україні і за рубежом, партисипативною демократією, тобто демократією участі, залученням громадян до управління містом ще з 1996 року. Кожен соціально активний славутичанин бере безпосередню участь у муніципальних слуханнях, громадських зборах, звітах голови, соціопитуваннях з різних сфер життєдіяльності. Якщо виникає будь-яке проблемне питання, управлінці і громада сідають за стіл перемовин. Завдяки відкритому діалогу влади і громади Славутичу вдалося уникнути сумної участі монопрофільних міст і втілити пакет інвестиційних пропозицій у місцеву економіку.

Місто може похвалитися участю атомпрофспілкової громадськості в ухваленні чи опонуванні управлінських рішень, проведенні масових публічних заходів, у тому числі молодіжного і ветеранського спрямувань. Нагадаємо, що уся підготовча робота зі створення Атомпрофспілки України проходила у Славутичі, тут народжувалися у 1991—1992 роках необхідні документи. В одному із тодішніх готельних котеджів, зараз там живуть люди, і було прийнято Радою підприємств первинних профорганізацій атомних електростанцій країни та НВО «Прип'ять» рішення про заснування Профспілки. Базові підприємства й організації, які перебувають на обліку в Атомпрофспілці, мають колективні договори, у місті діє більш як 20 років єдина в Україні профспілкова організація непрацюючих пенсіонерів, понад тисячу осіб, Чорнобильської атомної електростанції...

Зустріч кореспондента газети з міським головою, що була обмежена, часовими рамками, почалася із запитання:

— Володимире Петровичу, хотів би відразу запитати про головне: Славутич і ЧАЕС можуть сьогодні жити одне без одного. Який зв'язок між ними був колись, зараз і в майбутньому буде?

— Цю інформацію можна було б нам зробити на цілу книжку. Тому про основні акценти запитання. Перше, ми пам'ятаємо історію, що Славутич будувався як місто колективу Чорнобильської атомної електростанції, з урахуванням прийняття рішення щодо поновлення експлуатації ЧАЕС після трагедії 1986 року. Тобто замість Прип'яті треба було збудувати нове місто. Із п'яти майданчиків була обрана територія з чистого аркуша. Це куточок Чернігівської землі, яка найменше була забруднена внаслідок Чорнобильської трагедії. По-друге, місто має своє дуже важливе призначення — забезпечення умов для проживання тих, хто сьогодні бере найбезпосереднішу участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, у зоні атомної станції і 30-км зоні відчуження у цілому. Тож Славутич приречений нести таку державну функцію, а це означає зв'язок колективу Чорнобильської АЕС і міста — він вічний. Бо ця проблема вічна. Так, сьогодні можна сказати, що на діючій ЧАЕС було 12000 робочих місць, 9900 працюючих — на початок закриття, зараз 2700, ще менше людей тут, може, буде, але її діяльність не зміниться і обсяг робіт величезний залишається. І те, що треба тут зробити, має світове значення — приведення всієї системи ЧАЕС, об'єкта «Укриття» до екологічно безпечного стану. А в «Укритті», відомо, 200 тонн паливовмісних мас. Це страшна планетарна екологічна проблема. Тому цей ядерний об'єкт буде доти, поки не буде вилучено оці небезпечні маси.

(Закінчення на 3-й стор.)

Служіння людям — обов'язок влади

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

Як у народі кажуть про новий конфайнмент, зокрема наші станційники, що це фіговий листок на соромітне місце. Якщо по-філософськи, то сказано влучно і правильно. Отже, Славутич і ЧАЕС — це невід'ємний комплекс з подолання екологічних проблем державного, європейського і світового рівня. І Славутич, повторюся, несе державну функцію, і тому завжди треба державі зважати на це і поки що фінансова допомога від неї була, цього ж року дефіцит бюджету міста перевищує 40 млн. гривень. Нам не вистачає на утримання соціальної інфраструктури 43 млн. гривень, а ми віддаємо іще 35 млн. державі з місцевої частини коштів. Оце вже проблеми нагальної децентралізації державного управління.

Про другу частинку запитання я б сказав уже дещо обнадійливо. Славутич, як і багато енергетичних міст, народжувався як монопрофільне місто, залежне виключно від ЧАЕС. У 2014 році ми отримали в скарбницю міста від Чорнобильської АЕС, усіх підприємств, які на проммайданчику задіяні, 49 відсотків місцевого бюджету. Це величезне надбання Славутича, який перестав бути монопрофільним.

Славутич сьогодні торує шлях до економічної розвиненості завдяки сучасним технологіям, створенню умов для початкового розвитку середнього бізнесу, підтримці підприємництва, успішній реалізації проекту «Спеціальна економічна зона». Уже давно завершені усілякі задуми, вже немає жодних питань, а суб'єкти СЕЗ ефективно зараз працюють. Надходження від них у бюджеті різних рівнів у 3,4 рази перевищили преференції, які надавалися їм свого часу. Це унікальні результати, які, як кажуть журналісти, без коментарів. Тут приклад для регіонального розвитку країни, яким шляхом треба йти, з урахуванням наявних місцевих проблем. Славутич у цьому є показовим, ми це зробили. До того ж відпрацьована і теорія, і її втілення на практиці. Це величезне завоювання, у тому числі української державності і місцевого самоврядування. Треба додати, що нам вдалося реалізувати десять років тому проект підприємства «Атомремонтсервіс». Молоді хлопці тоді не хотіли працювати на зупиненій ЧАЕС, і планове скорочення персоналу дошкулало, я почав мислити з тодішнім профільним міністром Сергієм Федоровичем Єрміловим, з теперішнім керівником ДП НАЕК «Енергоатом» Юрієм Олександровичем Недашковським і завдячуючи їм ми здійснили намічене. Незважаючи на те, що директори АЕС були проти цього, ми ввели ринкові відносини і створили конкурентне середовище саме запровадженням проекту «Атомремонтсервісу». Нині — це сучасне підприємство ДП НАЕК «Енергоатом», має новітнє обладнання, 850 працюючих, серед них немало молодих працівників. І цим Славутич ще міцніше пов'язаний з атомною енергетикою України. Це також наше надбання. І вперше за 2013 рік були офіційні грамоти і подяки працівникам ВП «Атомремонтсервіс» від керівників АЕС країни як визнання позитивних наслідків цього проекту.

— **Які задуми ще готуєте?**

— Дуже важлива перспектива Славутича — у використанні тієї інфраструктури, що є у місті, з урахуванням розвитку вітчизняної атомної енергетики. Тому сьогодні актуальним є питання розташування тут науково-дослідницького ядерного

реактора, що дуже важливо і вигідно загалом для держави. Світ має досвід, коли країни долали кризу через піднесення певних ключових галузей, у тому числі ядерно-енергетичного комплексу.

Сьогодні є політичний популізм, але немає прагматиків, бо зараз без атомної енергетики не можна отримати ту кількість електроенергії, яка потрібна цивілізованому світу, для нас з вами. Адже майже все тепер тримається на електриці. Так, актуальним є енергозбереження, але це не те, що дасть потрібну кількість енергії. Крім того, в цю сферу теж треба вкладати величезні кошти, щоб отримати результат. До речі, у цьому Славутич є також прикладом. Ми тільки за роки після закриття станції удвічі зменшили споживання газу, і це при збільшенні інфраструктури.

Так от, повертаючись до теми. Атомна енергетика затребувана, але вона має бути безпечна. Тому експериментальний реактор на часі, він буде, є концепція і місце для нього. Ми переможемо у відкритому конкурсі, бо це територія міста Славутича, є молоді працівники, є фахівці, все в одному комплексі і всього 200 км від Києва, тобто швидкий зв'язок з Національною академією наук, у рамках якої буде центр ядерних досліджень і науково-дослідницький реактор. До того ж біля нього ще може бути задіяно дуже багато підприємств, реалізованих технологій фармацевтичної промисловості.

Далі. Сьогодні у місті триває розвиток філії Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут» за сучасними спеціальностями, зокрема комп'ютерні технології. Зважаючи на проблему ядерного Севастопольського університету, ми прагнемо створити умови, щоб молоді люди мали можливість отримати атомний фах у Славутичі. Ми працюємо над цим з КПІ. Звісно, що потрібні гуртожитки, житло для викладачів, але ми у процесі. Сьогодні ми з ректором університету Михайлом Михайловичем Згуровським поетапно розширюємо цю філію.

За спільною ініціативою ми також відпрацювали новий проект «Поліська силіконова долина інновацій «Славутич», який 26 квітня цього року презентували. Чому там назва Поліська, я хочу приєднати й об'єднувати у цьому проекті і наші, найбільш постраждалі від Чорнобиля, Поліський та Іванківський райони. Мета його — створення умов для реалізації кращих наукових розробок нашого студентства, викладацького колективу КПІ у форматі міста Славутича, з відновленням спеціальної економічної зони. З цього приводу ми звертаємось про підтримку від Президента України, думаю, що таке сприяння буде.

— **Жителі Славутича працюють не тільки на ЧАЕС, а й у 30-км зоні відчуження?**

— Так, і до сказаного хоча додати, що управління зоною відчуження потребує сьогодні реформування. Тут треба віддати належне генеральному директору ДСП ЧАЕС Ігорю Івановичу Грамоткіну. Це державник, він найдовше працює керівником ЧАЕС, у тяжких умовах, і, вкрай важливо, іще думає про майбутнє всього чорнобильського комплексу. Я підтримую його слушні пропозиції, що державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» має виконувати основну функцію у зоні відчуження, з поводження із радіоактивними відходами, і передано у професійну сферу — Міненерговугілля України. Адже все, що пов'язано з останнім етапом

Володимир Петрович УДОВИЧЕНКО зі своєю матір'ю, якій нещодавно виповнилося 85 років від дня народження

роботи ядерних енергоблоків, виведенням їх з експлуатації — цей період пройдуть усі АЕС України. І до цього потрібно за десятки років готуватися. Колектив ЧАЕС сьогодні — першопрохідник таких сучасних технологій — знімати реактори з експлуатації. Закривати атому станцію складніше, ніж побудувати нову. Водночас виведення з експлуатації атомних блоків — це, за великим рахунком, набутий досвід забезпечення соціальної стабільності у містах-супутниках. Ми пройшли таку унікальну практику, яка має далі використовуватися, на рівні держави, регіонів і міст енергетики країни.

— **Розкажіть коротенько про соціальний «портрет» міста, про зарплату людей, передусім...**

— Сьогодні середня заробітна плата у місті — вона конкурентна. І Славутич практично одне з перших міст у цьому рейтингу займає в Україні. Й абсолютно заслужено. Ті хлопці, які працюють на Чорнобильській атомній станції, постійно ризикують своїм здоров'ям, вони повинні заробляти, на мій погляд, набагато більше. Хоч як це сумно, але скажу. Ви просто можете прийти на цвинтар Славутича і по викарбуваних на мармурових плитах епітафіях подивитися рік народження і дату смерті людини. Наше кладовище було розраховано за площею на багато років вперед. Але вже тепер ми вирішуємо питання у Кабінеті Міністрів України про виділення додаткових земель. Зробили вже всі необхідні проекти і зараз повинні заплатити 400 тис. грн. з місцевого бюджету до державного як компенсацію за ліс, за рахунок якого розширюватимемо кладовище.

— **Володимире Петровичу, у попередньому витязі вашого інтерв'ю «Атомнику України» ви підкреслили, що наприкінці 90-х років саме під прапором Атомпрофспілки був уперше в новітній Україні зорганізований у Славутичі своєрідний Майдан, з наметами, коли атомники вимагали погасити кількामісячні борги із зарплати. Як міський голова, якої ви сьогодні думки про кийвський Майдан і, взагалі, про нинішню суспільно-політичну ситуацію?**

— Дуже, дуже складна зараз ситуація, але я хочу сказати, щоб оця трагедія, яка сьогодні є в Україні, щоб оті людські смерті, щоб вони не були марними, безкорисними, щоб

вони не стали в історії просто оцими надгробними пам'ятниками. Ні, вони повинні бути символом перетворення всієї системи відносин влада — суспільство. Сьогодні, не думайте, що тільки Україна дійшла до такого, так би мовити, критичного ступеня державності. Нині криза суспільних відносин в Європі, Америці... І ми знаємо про всі тамешні події. Але Україна сьогодні може і світу продемонструвати те, що є непоборне тяжіння людей до кращого майбутнього, є потреба пошуку нових моделей держав, тих, які будуть жити за філософією: влада для людей, а не люди для влади. Це дуже важливо, в Україні це необхідно зробити зараз. Ми вичерпали час, зміни мають статися сьогодні. У тому числі і децентралізація влади, що, до речі, кожен розуміє по-своєму. На рівні регіонів, наприклад, уже готові керувати регіонами і бути «феодалами», а нас, місцеве самоврядування, мати заручниками такого адміністрування. Адже центр централізації перенесеться від державних органів до регіональних і від цього це гірше буде. Тому єдиний механізм децентралізації державного управління — це розвиток місцевого самоврядування, це реалізація правил Європейської хартії місцевого самоврядування і головного принципу — субсидіарності, коли вся система послуг передається саме туди, де вони надаються. Найближче до людей перебувають органи місцевого самоврядування. Лише через них найбільш ефективно та якісно можна надавати ці послуги. До речі, ми таким чином будемо створювати й унікальне антикорупційне середовище. Тому що тут, на рівні міст, великих і малих, середніх і мегалопісів, зможуть громадяни, представники територіальних громад, громадянське суспільство, яке народжується в Україні завдяки столичному Майдану, знайти можливість впливати на владу.

Майдан — це ознака майбутнього, і коли ми ведемо дискусії, де поставити пам'ятний знак героям цих революційних подій, то я таку думку висловив, що Майдан повинен бути в Україні вічним як дамоклів меч над владою. Вічний він має бути в душі, у світогляді своєму, і тоді Україна прогресуватиме. Щоб ми розуміли, в Україні потрібно змінювати все сьогодні. Тому політична воля, ініціатива і натхненна праця — всі умови є, щоб зробити головне — реально підвищити якість життя громадян нашої держави.

Розмовляв Микола ВАРЧИН